

بررسی تاثیر برنامه ریزی آموزشی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

سروان صادقی فرد*^۱، سیده فهیمه نوری حاجی پمق^۲، الهام کانونرانی^۳

^۱ دبیر ریاضی آموزش و پرورش منطقه کلانتران، کردستان، ایران

^۲ دبیر کار و فناوری آموزش و پرورش ناحیه ۱ سنندج، کردستان، ایران

^۳ دبیر کار و فناوری آموزش و پرورش ناحیه ۲ سنندج، کردستان، ایران

* نویسنده مسئول: سروان صادقی فرد

چکیده

هدف اصلی این تحقیق، که به عنوان یک تحقیق کتابخانه ای طراحی شده است، بررسی نقش برنامه ریزی درسی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است. از روش تحلیل توصیفی استفاده شده و با بهره گیری از متون کتب و مقالات، و نیز با مراجعه به تحقیقات دیگر اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت، تلاش خواهد شد تا برنامه ریزی درسی و نقش آن در پیشرفت تحصیلی به دقت مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا، تعریفی جامع از برنامه ریزی درسی و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی ارائه خواهد شد. همچنین، نقش معلمان به عنوان اجرایی کنندگان برنامه های درسی بررسی خواهد شد و در نهایت، پیشنهادهای در خصوص بهبود این مسائل ارائه خواهد شد. نتایج نشان می دهد که برنامه ریزی درسی به عنوان یک مولفه اساسی در نظام آموزشی هر کشور اهمیت دارد و نقش بی بدیلی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ایفا می کند. به همین دلیل، توصیه می شود که وزارت آموزش و پرورش با دقت به برنامه ریزی درسی توجه نموده و از طریق برگزاری کارگاه ها و دوره های تخصصی برای افزایش آگاهی معلمان در زمینه ارتباط برنامه ریزی درسی و پیشرفت دانش آموزان، شرایط مساعدی را برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ایجاد کند.

واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، برنامه ریزی، آموزش، دانش آموزان

مقدمه

با اطمینان می‌توان ادعا کرد که موضوع پیشرفت تحصیلی یکی از اساسی‌ترین و حیاتی‌ترین مسائل در زمینه علوم تربیتی محسوب می‌شود. این موضوع به گونه‌ای بسیار حیاتی است که مطالعه و تحلیل آن می‌تواند به پژوهشگران درک عمیق‌تری از راهبردهای آموزشی فراهم کند. در این زمینه، یکی از مسائل مهم و قابل بحران در مد نظر قرار گرفته، مسئله برنامه‌ریزی آموزشی است. بررسی این مسئله می‌تواند به عنوان یک راهنمای معتبر و بی‌نظیر برای پژوهشگران علوم تربیتی عمل کند، زیرا این موضوع افق‌های نوینی در زمینه راهبردهای آموزشی و افزایش کیفیت تحصیلی دانش‌آموزان را به طور کامل به نمایش می‌گذارد. (بابایی، ۱۳۹۳) برنامه‌ریزی درسی به معنای برنامه‌ای است که بر اساس آن، یک فرآیند آموزشی طراحی و اجرا می‌شود تا به نتیجه‌ی موردنظر یعنی ارتقاء سطح دانش و مهارت دانش‌آموزان برسد. واژه "برنامه درسی" از دو عبارت "برنامه" به معنای میدان مسابقه یا مسیری که باید پیموده شود و "درسی" به معنای فضا یا محدوده‌ای اشاره دارد که دانش‌آموزان در آن به یادگیری مفاهیم و مهارت‌های مختلف مشغول می‌شوند. این برنامه درسی، اطمینان از پیشرفت و توسعه دانش‌آموزان به صورت منظم و جامع را هدف قرار می‌دهد. (فتحی و اجارگاه ۱۳۸۸).

یکی از اهمیت‌های بی‌اندازه در زمینه پیشرفت تحصیلی، مسئله برنامه‌ریزی آموزشی است که می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای را در نتایج تحقیقات پژوهشگران علوم تربیتی ایفا نماید. علمای تربیتی اعتقاد دارند که ارتقاء پیشرفت تحصیلی قابل تحقیق از طریق ارائه تحقیقات علمی و بررسی مسائل پرمحتوا و پرمغز ممکن است، که یکی از مهم‌ترین زمینه‌های تحقیق در حوزه علوم تربیتی محسوب می‌شود. (حسینی، ۱۳۹۴)

همانطور که اطلاع داریم، در حوزه علوم تربیتی، گستره‌ی فاکتورها و محورهای پژوهشی بسیار وسیع و متنوع است. توجه به هر کدام از این موارد می‌تواند به بهبود و حل برخی از مشکلات اساسی در نظام آموزشی و پرورشی کشور کمک کند. از آنجا که ما در کشورمان با کمبود منابع مطالعاتی مواجه هستیم، به ویژه در حوزه علوم تربیتی که هنوز به نقطه قابل اعتماد و امیدوار کننده‌ای نرسیده است، لازم است تا تحقیقات و پژوهش‌های قابل قبولی در این زمینه انجام گیرد. از این رو، ضروری است تا در رشته علوم تربیتی، تلاش بیشتری برای انجام تحقیقات و پژوهش‌هایی با کیفیت و ارزش افزوده صورت گیرد. این تحقیقات می‌توانند به عنوان یک منبع اطلاعات اساسی و موردنیاز برای توسعه‌ی نظام آموزشی و پرورشی کشور ما عمل کنند. از این رو، ایجاد انگیزه و حمایت بیشتر برای انجام تحقیقات در این زمینه، امری ضروری به نظر می‌رسد. (بابایی، ۱۳۹۳)

آمار نشان می‌دهد که پیشرفت تحصیلی از جمله مسائل بنیادین است که مورد بحث و تجزیه و تحلیل اندیشمندان و پژوهشگران حوزه علوم تربیتی قرار دارد و نقش کلیدی در تعیین نظرات این افراد دارد. اهمیت پرداختن به این موضوع و همچنین بررسی موضوعاتی از قبیل برنامه‌ریزی آموزشی، امکان باز نمودن افق‌های جدیدی در زمینه علوم تربیتی را برای پژوهشگران فراهم می‌کند. از این رو، ضروری است که به پیشرفت تحصیلی و برنامه‌ریزی آموزشی به شیوه گسترده‌تری پرداخته شود و این موضوع به تحلیل مفصلی از چالش‌ها و چشم‌اندازهای آتی در زمینه پژوهش توجه کند. (آذری، ۱۳۹۵)

نقش پژوهش در توسعه جامعه به گونه‌ای چشمگیر و غیرقابل انکار است که می‌توان آن را به عنوان نیروی حاکم بر فرآیند توسعه در تمام جوانب، از جمله فرهنگ، اقتصاد، سیاست، و جامعه، تلقی کرد. با این حال، با وجود اعتراف به اهمیت پژوهش، این زمینه با مشکلات ساختاری و عملکردی متعدد روبرو است. در خصوص موضوع حاضر، که به بررسی پیشرفت تحصیلی می‌پردازد، جامعه پژوهشی نیز درگیر چالش‌هایی است که نیازمند برنامه‌ریزی جدی در زمینه آموزش و مسائل مرتبط با پیشرفت تحصیلی است. این برنامه‌ریزی باید به طور مطلوب مسائل مرتبط با توسعه تحصیلات در حوزه علوم تربیتی را مورد توجه و گسترش قرار دهد. (حسینی، ۱۳۹۴)

استفاده از نظرات پژوهشگران موفق به عنوان یکی از بهترین روش‌های پژوهش در زمینه پیشرفت تحصیلی از اهمیت بسیاری برخوردار است. با توجه به اینکه موضوع پیشرفت تحصیلی شامل ابعاد و جنبه‌های متعددی است، ارائه اطلاعات جامع از فاکتورهای تحقیقاتی مربوط به آن ممکن است چالش برانگیز باشد.

پژوهش متمرکز بر پیشرفت تحصیلی نهادها را به عنوان یک فرآیند خودگردانی و خودهدایتی معرفی می‌کند. او اعتقاد دارد که این نوع پژوهش دارای یک ساختار و قاعده است که از تفکرات و ایده‌های اندیشمندان نشأت می‌گیرد. این قاعده، نتیجه جریان و تأثیرات ذهنی افراد متخصص است و با ماهیتی متفاوت، پیامدهای آموزشی مفیدی را به همراه دارد. (خوشبخت، ۱۳۹۵).

روش پژوهش

این تحقیق از نوع کیفی است، که یکی از ویژگی‌های بارز آن، بررسی یک مسئله به صورت دقیق و با استفاده از تفکر منطقی و استدلال عمیق است. در این رویکرد تحقیقی، از داده‌های آماری استفاده نمی‌شود، به بیان بهتر، پژوهش کیفی برای درک و تفسیر پدیده‌های انسانی و اجتماعی طراحی شده است. این روش به منظور رسیدن به درک عمیق از پدیده‌های مورد بررسی، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی، اطلاعات جمع‌آوری می‌کند. در این تحقیق، به صورت توصیفی - تبیینی، تأثیر عوامل محیطی بر راندمان یادگیری دانش‌آموزان مورد مطالعه قرار گرفته است.

انواع برنامه‌های درسی

متخصصان برنامه‌ریزی درسی سه نوع نظام برنامه‌ریزی درسی را معرفی کرده‌اند: متمرکز، غیرمتمرکز و نیمه‌متمرکز. یکی از جنبه‌های اساسی در برنامه‌ریزی درسی، میزان تمرکز یا عدم تمرکز برنامه درسی است. این میزان تمرکز به صورت طیفی نمایان می‌شود که یک سر آن تمرکزگرایی مطلق و سوی دیگر آن عدم تمرکز کامل است. البته، این دو حالت به صورت مطلق وجود ندارند و برنامه‌های درسی کشورهای مختلف معمولاً در حالتی بین این دو حالت قرار دارند.

در تمرکز مطلق، که ممکن است در سطوح مختلف سیاسی، اقتصادی، مدیریتی، آموزشی و غیره وجود داشته باشد، تمام اختیارات به دست حکومت مرکزی است و هیچ گونه حق تصمیم‌گیری به واحدهای موسسه‌ای پایین‌تر اعطا نمی‌شود. در این حالت، همگی به عنوان مجری سیاست‌های حکومت مرکزی عمل می‌کنند. تحقیقات نشان می‌دهد که تقاضای برنامه‌ریزی درسی، بهبود تحصیلی را ترتیب می‌دهد. به طور خلاصه، اگر دانش‌آموزان فرصت یادگیری داشته باشند، معمولاً آموزش‌ها را درک می‌کنند، در حالی که در صورت عدم فراهمی این فرصت، از یادگیری محروم می‌شوند. به عبارت دیگر، افزایش تقاضا در "برنامه‌ریزی درسی مورد انتظار" منجر به افزایش یادگیری دانش‌آموزان می‌شود. برنامه‌ریزی درسی شامل سازماندهی یک دسته از فعالیت‌های یاددهی و یادگیری است که با هدف ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرندگان طراحی می‌شود. این برنامه همچنین شامل ارزیابی دقیق میزان دستیابی به اهداف و تحولات موردنظر در رفتار یادگیرندگان است. این سازماندهی شامل مراحل مختلفی از تدوین اهداف آموزشی، تدریس محتوا، ارائه فعالیت‌های تدریسی تنوع‌بخش، ارزیابی منظم و بازخورد به یادگیرندگان، و نهایتاً تصحیح و بهبود مستمر برنامه می‌شود. این فرآیند باعث بهبود کیفیت یادگیری و تحولات مثبت در رفتار و دانش یادگیرندگان می‌شود.

در جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ریزی درسی در سطوح تحصیلی آموزش عمومی، شامل ابتدایی، راهنمایی و متوسطه، به صورت متمرکز تحت نظارت و اجرای وزارت آموزش و پرورش، به خصوص سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی قرار دارد. این سازمان با مسئولیت تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی و درسی در کل کشور به منظور توسعه و ارتقاء سطح تحصیلی دانش‌آموزان مشغول به فعالیت است. در چارچوب این برنامه‌ریزی، آموزگاران ملزم به استفاده از یک کتاب درسی مشخص و واحد برای تدریس دروس مرتبط با حوزه خود هستند. این رویکرد به منظور ایجاد یکسانی و توحید در فرآیند آموزش و یادگیری در سراسر کشور اتخاذ شده است. تدریس از این کتابهای درسی مشخص به آموزگاران کمک می‌کند تا مفاهیم درسی با یکدیگر هماهنگ شوند و دانش‌آموزان به یک منبع مشترک دسترسی داشته باشند. این رویکرد مختصراً مشخصات سیستم آموزشی در کشور را تعیین می‌کند و همچنین به منظور تضمین کیفیت و یکپارچگی در فرآیند آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گرفته است. (عباس حضرتی، ۱۳۹۵).

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک عامل راهبردی در زمینه آموزش و پرورش، نقش بسیار حیاتی در رسیدن به اهداف آموزشی دارد و هدف نهایی که رفتار را در جهت آن هدایت می‌کند، نتایج مطلوبی را به همراه دارد. هدف‌ها در واقع ارکان اصلی برنامه‌ریزی درسی هستند و اساس کار را تشکیل می‌دهند. اطمینان از شفافیت و صحت هدف‌های آموزشی ضروری است، زیرا این هدف‌ها به عنوان معیارهای انتخاب دروس، تدوین محتوا، تنظیم روش‌های آموزشی، و ایجاد آزمون‌ها و وسایل ارزیابی عمل می‌کنند. برنامه‌ریزی درسی نه تنها به طرح‌ریزی کلی برنامه درسی می‌پردازد بلکه نیازمند کوشش‌های مداوم برای اصلاح و بهبود است. در این راستا، تعیین و شفافیت هدف‌های آموزش و پرورش امکان برنامه‌ریزی موثرتر و تصحیح مستمر را مهیا می‌کند. آرمان‌ها و هدف‌های آموزش و پرورش به عنوان معیارها، در انتخاب دروس، تدوین محتوا، استفاده از روش‌های آموزشی، و ایجاد ابزارهای ارزیابی نقش بسزایی ایفا می‌کنند. برنامه‌ریزی صحیح و حساب‌شده به همراه استفاده بهینه از فرصت‌ها، موقعیت‌های علمی، پژوهشی و شغلی را فراهم می‌کند. افرادی که این برنامه‌ریزی را با رویکرد منطقی و اصولی طی می‌کنند،

می‌توانند به جایگاه و موقعیت‌های معنوی و شغلی برتری نایل شوند. این مسیر طی کرده و به دست آوردن مهارت‌ها و دانش‌های مورد نیاز در طول زمان را تسهیل می‌کند. بنابراین، برنامه‌ریزی و استفاده بهینه از فرصت‌ها برای دانشجویان، دانش‌پژوهان و دانش‌آموزان جوان امری بسیار ارزشمند و مهم است. (عباس حضرتی ۱۳۹۵) شواهد فراوانی وجود دارد که نشان می‌دهد تقاضای مناسب در برنامه‌ریزی درسی به طور قابل توجهی بر پیشرفت تحصیلی افراد تأثیرگذار است. به طور خلاصه، می‌توان اظهار کرد که هنگامی که دانش‌آموزان امکان دستیابی به فرصت‌های یادگیری را دارند، معمولاً توانایی آموزش و یادگیری مطلوب را پیدا می‌کنند. برعکس، در صورت عدم فراهمی این فرصت‌ها، آنان از یادگیری محروم می‌شوند. به عبارت دیگر، افزایش تقاضا برای برنامه‌ریزی درسی، با فرض سایر عوامل ثابت، به احتمال زیاد منجر به افزایش میزان یادگیری دانش‌آموزان خواهد شد.

بحث و نتیجه گیری:

هدف اصلی این پژوهش، بررسی مفهوم و اهمیت برنامه‌ریزی درسی در زمینه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهند که انتخاب یک برنامه درسی که با نیازها، علایق، و استعدادها دانش‌آموزان هماهنگ باشد، به موفقیت تحصیلی و پیشرفت آنان کمک می‌کند. این هماهنگی باعث ایجاد علاقه بیشتر دانش‌آموزان به مطالعه و تحصیل می‌شود و همچنین تأثیر مثبت بر دوام آموخته‌ها دارد. در این پژوهش، تأکید بر این نکته است که برنامه‌ریزی درسی مناسب، به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که بهترین استفاده را از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های خود ببرند. این تطابق میان برنامه درسی و نیازهای دانش‌آموزان نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی ایشان کمک می‌کند بلکه باعث افزایش علاقه به یادگیری و ادامه تحصیل نیز می‌شود. به عبارت دیگر، برنامه‌ریزی درسی صحیح نقش مهمی در تحقق اهداف تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان ایفا می‌کند و به تدریج در دستیابی به دوام در مسیر تحصیلی آنان تأثیرگذار است. مطمئناً، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تحت تأثیر تعداد زیادی از عوامل فردی، محیطی، شناختی و غیر شناختی قرار می‌گیرد. این عوامل شامل ویژگی‌ها و توانمندی‌های فردی، محیط خانوادگی و اجتماعی، سطح مشارکت و حضور والدین، استفاده از فناوری، رویکردهای یادگیری، و حتی مسائل بهداشتی و رفتارهای اجتماعی می‌شوند. در پژوهش حاضر، تمرکز بر روی برنامه‌ریزی درسی است، اما باید توجه داشت که این عوامل تداخلی دارند و همگی در مجموع به پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌انجامند. هرچند که در یک پژوهش ممکن است امکان جمع‌آوری و تحلیل همه این عوامل وجود نداشته باشد، اما تداخل و ارتباط بین آنها از اهمیت بالایی برخوردار است. برنامه‌ریزی درسی می‌تواند به عنوان یکی از عوامل مهم و مؤثر در مسیر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گیرد و از این طریق به نقش آن در کنار سایر عوامل اشاره شود. برنامه‌ریزی درسی به عنوان یکی از مهم‌ترین مولفه‌های نظام آموزشی هر کشور در نظر گرفته می‌شود. اگرچه تعریف دقیق و یکپارچه از برنامه‌ریزی درسی ممکن است وجود نداشته باشد و مفاهیم آن ممکن است بر اساس نظرات و اهداف مختلف فردی یا سازمانی تفاوت داشته باشد، اما در کل، برنامه‌ریزی درسی به تدوین و تنظیم یک برنامه زمانی برای یادگیری دروس و مطالعه کتب اشاره دارد. اهمیت برنامه‌ریزی درسی در این است که این فرآیند از توزیع بهینه زمان برای مطالعه و یادگیری اطمینان حاصل کند و به دانش‌آموزان کمک کند تا اهداف آموزشی خود را با موفقیت دنبال کنند. این شامل انتخاب و ترتیب دروس، تعیین زمان‌بندی برای مطالعه، استفاده از منابع آموزشی متنوع، و تعیین اهداف کوتاه و بلند مدت برای یادگیری می‌شود. همچنین، برنامه‌ریزی درسی تأثیر مستقیمی بر محتوا، روش‌های آموزشی، و سبک یادگیری دانش‌آموزان دارد و می‌تواند در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری نقش مهمی ایفا کند. این فرآیند به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد تا به بهترین نحو ممکن از فرصت‌های یادگیری خود استفاده کنند و به سوی دستیابی به اهداف تحصیلی خود حرکت کنند. در این پژوهش، بررسی شده است که در فرآیند یادگیری، عوامل مختلفی تأثیرگذار هستند و این عوامل به صورت مجموعه‌ای به هم پیوسته عمل می‌کنند. مفهوم برنامه‌ریزی درسی به این عوامل مجموعه‌ای نظم و سازمان خاصی می‌دهد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک فاکتور مهم، تأثیر قابل ملاحظه‌ای در پیشرفت تحصیلی دارد و این تأثیر به دلیل توازن و هماهنگی آن با عوامل مختلف یادگیری و آموزش می‌باشد. در واقع، مفهوم برنامه‌ریزی درسی نه تنها به تدوین یک برنامه زمانی برای خواندن دروس و مطالعه کتب محدود نمی‌شود، بلکه شامل تدوین و اجرای یک نقشه جامع برای یادگیری بهینه می‌شود. این نقشه جامع شامل انتخاب مناسب دروس، تعیین اولویت‌ها، تدوین روش‌های آموزشی مؤثر، و استفاده از ابزارهای ارزیابی متنوع می‌باشد. با توجه به اینکه برنامه‌ریزی درسی به طور مستقیم به نظم و سازمان در یادگیری کمک می‌کند، این پژوهش نشان می‌دهد که این فرآیند می‌تواند بهبود قابل توجهی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ایجاد کند و ارتباط مستقیم با تعداد زیادی از عوامل مؤثر در یادگیری دارد.

- بنابراین، از مزایای برنامه‌ریزی درسی برای دانش‌آموزان می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:
۱. برنامه ریزی درسی تمرکز دانش آموز را افزایش می دهد. به شرطی که با فرآیند ذهنی بچه ها مطابقت داشته باشد و پراکندگی نداشته باشد.
 ۲. اگر منظم و منطقی باشد، به درس خواندن دانش آموز نظم می دهد.
 ۳. یک برنامه درسی منظم و استاندارد علاقه ی دانش آموز به درس خواندن زیاد می شود.
 ۴. به مطالعه کردن کم کم علاقه پیدا می کنند و دوست دارند بیش تر مطالعه کنند.
 ۵. با داشتن یک برنامه درسی منظم، زمان آن ها نیز تنظیم می شود و در وقت خود صرفه جویی می کنند.
 ۶. نسبت به تحصیلات خود در آینده چشم انداز پیدا می کنند.
 ۷. برنامه درسی صحیح باعث مطالعه ی بیشتر و در نتیجه تقویت حافظه ی دانش آموز می شود و احساس می کند که باهوش است.
 ۸. اعتماد به نفس در آن ها تقویت می شود.
 ۹. یاد می گیرند که وظایف خود را اولویت بندی کنند و همه کارهایشان را به خوبی انجام دهند.
 ۱۰. معمولا بعد از یک هفته از برنامه ریزی و اجرای آن، موانع یادگیری آن ها مشخص می شود.
 ۱۱. اهداف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت برای خود تعیین می کنند.
- با توجه به موارد فوق سعی کنید برای دانش آموزان حتما برنامه ریزی درسی در نظر بگیرید و آن را طبق اصول ارائه شده طراحی کنید. به برنامه درسی خوب ضامن موفقیت تحصیلی کودک در آینده و در مقاطع تحصیلی بالاتر است.

مراجع

۱. بابایی، مهدی (۱۳۹۳). نگرش عمیق پیرامون برنامه ریزی آموزشی و رابطه با پیشرفت تحصیلی اندیشه های نوین آموزشی، ۷(۱): ۴۹-۶۴.
۲. آذری، حجت. (۱۳۹۵). بررسی مسئله پیشرفت تحصیلی و پژوهش های مرتبط با آن، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
۳. فتحی و اجارگاه، کوروش (۱۳۸۸) اصول و مفاهیم برنامه ریزی درسی. تهران ۳ انتشارات بال.
۴. حسینی، معصومه. فراهانی، ابوالفضل. قره، محمدعلی (۱۳۹۲)؛ طراحی الگوی تضمین کیفیت آموزش تربیت بدنی در نظام آموزش از راه دور: دوره ۲، شماره ۲.
۵. حضرتی، عباس، ۱۳۹۵، بررسی نقش برنامه ریزی درسی در پیشرفت تحصیلی دانش، آموزان، کنفرانس بین المللی نوآوری و تحقیق در علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، اجتماعی، قم